

Spesialistutdanningen i arbeidsmedisin, Universitetssykehuset Nord-Norge

Revidert 11.10.22 JVH

Innledning

Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN) har lokalisasjoner bl.a. i Tromsø, Harstad, Narvik og Longyearbyen. UNN er universitetssykehus og regionsykehus for Helse Nord's område, og har et omfattende samarbeid med Universitetet i Tromsø. Spesialistutdanningen av leger er svært viktig for UNN, med særskilt ansvar for å sikre utdanningen av legespesialister til Nord-Norge.

Spesialisering i arbeidsmedisin

UNN tilbyr spesialisering i arbeidsmedisin ved Arbeids- og miljømedisinsk avdeling/seksjon (AMS) i Tromsø. AMS er den eneste sykehusinstitusjonen innen spesialiteten i Nord-Norge, og den har regionsfunksjon i fagområdet for fylkene Nordland, Troms og Finnmark. AMS bidrar til å forebygge sykdom og fremme god helse ved å bruke og øke kunnskapen om sammenhenger mellom faktorer i miljøet og helse. Arbeidet skjer gjennom kunnskapsformidling, pasientrettede tjenester, andre utredninger og oppdrag, samt forskning. AMS dekker særlig bredt forhold og eksponeringer i arbeidsmiljø ved påvirkninger av kjemisk, biologisk, fysisk eller psykososial art. De viktigste målgruppene er bedriftshelsetjenester, primærhelsetjenesten for øvrig, miljørettet helsevern i kommuner, virksomheter, arbeidstakere, utdanningsinstitusjoner, NAV og forsikringsselskaper.

UNN har også en egen bedriftshelsetjeneste (BHT), med stilling for bedriftslege.

Bedriftslegestillingen kan benyttes av LIS 3 som ønsker spesialisering i arbeidsmedisin. UNN BHT dekker mange av de vanlige fagområdene og arbeidsmetodene som er typiske for en BHT.

Det gis her en kortfattet generell beskrivelse av spesialistutdanningen i arbeidsmedisin ved UNN. I tillegg er det utarbeidet interne prosedyrer for de enkelte elementene i utdanningsvirksomheten. Ved ansettelse utarbeides det en individuell gjennomføringsplan for spesialiseringen, den beskriver hva som skal gjennomføres basert på hvor i utdanningsløpet legen i spesialisering er. Videre vil kompetansemodulene beskrive de læringsmål/aktiviteter som skal gjennomføres.

Hvilke læringsmål kan oppnås i UNN? Hvilke læringsmål kan tilbys ved andre virksomheter gjennom avtaler?

For å kunne oppnå alle læringsmålene i spesialistutdanningen i arbeidsmedisin, kreves det tjeneste både i BHT (primært registrert utdanningsvirksomhet) og på godkjent institusjon (vanligvis sykehusavdeling), ev. supplert med annen tjeneste.

UNN kan tilby en vesentlig andel av LIS-utdanningen i arbeidsmedisin. For LIS 3 med hovedstilling i ekstern BHT tilbys i tillegg de delene av spesialistutdanningen som ikke kan tas der. Hvilke læringsmål den enkelte LIS 3 skal ta ved de ulike læringsarenaene, settes inn i den individuelle utdanningsplanen basert på hvilke læringsmål som allerede er oppnådd, og

planer for den videre spesialisering. Dette arbeidet gjøres på grunnlag av den utarbeidede veiledende fordelingen av læringsmål, se:

<https://www.legeforeningen.no/foreningsledd/fagmed/norsk-forening-for-arbeidsmedisin/fag-og-utdanning/samarbeidsavtale-og-veiledende-fordeling-av-laringsmal/>

For LIS 3 ved AMS og UNN BHT søkes det lagt til rette for at LIS kan ta supplerende tjeneste på egnet tidspunkt i utdanningen, da primært gjennom å gi permisjon. Videre tilstrebes det å tilby supplerende tjeneste i arbeidsmedisin for de som trenger det ved AMS, UNN. I den grad det er mulig vil UNN BHT tilby supplerende tjeneste. All tjeneste knyttet til oppnåelse av læringsmål ved sykehusavdeling foregår ved AMS.

Poliklinikk og øvrige tjenester

AMS driver arbeids- og miljømedisinsk poliklinikk. Pasienter utredes etter henvisning fra fastleger, bedriftsleger og sykehusleger. I tillegg mottas anmodninger om spesialisterklæring fra NAV og ev. forsikringsselskap. De vanligste sykdommer/tilstander som utredes er ulike lungesykdommer som kan skyldes eksponering i yrkeslivet, arbeidsrelatert kreft, arbeidsrelaterte hudsykdommer, vibrasjonsskader (hånd-arm-vibrasjonssyndrom), nevrotoksiske skader og andre sykdommer med mistenkt arbeidsrelasjon. Det utredes årlig ca. 150 pasienter ved avdelingen, hvorav ca. 1/3 er spesialisterklæringer på oppdrag fra NAV og forsikringsselskaper. Grunnlaget er godt for at LIS skal få tilstrekkelig antall utredninger og spesialisterklæringer innenfor et variert utvalg av diagnosegrupper. Dette sikres ytterligere ved at pasienter fordeles til LIS 3 basert på hva de mangler innenfor de ulike læringsmål, både med hensyn til antall og bredde i problemstillingene. I tillegg til leder, arbeider 5 overleger i 440 % årsverk og alle er spesialister i arbeidsmedisin. Den kliniske kompetansen ved avdelingen er således tilfredsstillende. I tillegg til pasientrettet arbeid, har AMS omfattende tjenester innen undervisning, øvrig formidling og rådgivning/veiledning/oppdrag eksternt (særlig BHT). LIS 3 deltar i slike arbeidsoppgaver og vil med dette kunne oppnå relevante læringsmål. Se også punktet om forskning.

UNN BHT driver arbeidsmedisinsk poliklinikk med ca. 5 pasienter per uke. I likhet med BHT generelt, er det meste av tjenestene rettet mot opplæring, rådgivning/veiledning/oppdrag mv. Med dette vil UNN BHT kunne oppfylle læringsmål som er aktuelle i BHT.

Veiledning og supervisjon

Ved AMS er det tett samarbeid mellom overleger og LIS. I UNN BHT er bedriftslegen eneste lege.

Alle LIS i UNN får tildelt en individuell veileder ved ansettelse. Som hovedprinsipp følger denne veilederen LIS gjennom hele tjenesten i UNN. Første veiledningssamtale gjennomføres i løpet av den første uken, deretter gjennomføres avtalt og planlagt veiledning en gang hver måned. Mer erfaren LIS har etterhvert noe sjeldnere veiledningssamtaler, oftest omkring hver 4.-6. uke. Innholdet i individuelle veiledninger inkluderer fokus på faglig progresjon og hvordan de faglige utfordringene oppleves – med utgangspunkt i individuell utdanningsplan og krav i kompetanseportalen. Videre fokuseres det på samarbeidet med kolleger, trivsel på arbeidsplassen, balanse mellom arbeid og privatliv, refleksjon over egen rolle som lege, støtte i vanskelige situasjoner og annet. Ved behov kobler veileder og/eller LIS inn medisinsk faglig

ansvarlig/ nærmeste leder. Nærmeste leder er ansvarlig for at det foretas regelmessig vurdering av de læringsmål/aktiviteter som skal evalueres.

På AMS foregår supervisjonen ved at LIS følges tett opp av spesialist. Hver LIS har til enhver tid en fast tilknyttet spesialist som har ansvar for supervisjon. Supervisjon er først og fremst knyttet til arbeid med utredning av pasienter ved arbeidsmedisinsk poliklinikk. Det innebærer at det gis supervisjon i forbindelse med forberedelse til konsultasjon, eventuelt under konsultasjonen ved behov, samt i etterarbeidet. Utredningene av arbeidsmedisinske pasienter krever vanligvis et ganske omfattende etterarbeid, hvor LIS får tilbakemelding både på formulering av sykehistorie og yrkesanamnese, samt bistand ved vurdering av den kliniske tilstanden, graden av eksponering og en eventuell sammenheng mellom sykdom og påvirkning i arbeid. LIS jobber tett med spesialist gjennom hele pasientens utredningsforløp. Dersom spesialist med ansvar for supervisjon er fraværende over lengre tid, tar andre spesialister ved avdelingen over supervisjonen for den angjeldende LIS. LIS bytter spesialist som har ansvar for supervisjon omkring hver sjette måned. Slik får de mulighet til å samarbeide med og få tilbakemelding fra flere personer – med kanskje litt forskjellig faglig og pedagogisk innfallsvinkel. Ved oppgaver der det er naturlig gis supervisjon av andre av avdelingens faggrupper enn leger.

I UNN BHT ytes supervisjonen dels av veileder, ev. annen overlege/spesialist ved AMS og når det er naturlig av andre av BHTs faggrupper.

Teoretisk undervisning

UNN tilbyr internundervisning for LIS i arbeidsmedisin to dager ukentlig. 1-2 timer/uke avholdes internundervisning som tar for seg arbeids- og miljømedisinske problemstillinger i bredt perspektiv. Her kan alle faggrupper ved AMS og BHT delta, deler av undervisningen ytes av eksterne. 1 time/uke er det vekslende kasuistikk- og litteraturmøter. Disse fokuserer i større grad på spesifikke kliniske problemstillinger, primært er det legene som deltar.

Det legges til rette for at LIS får dekket alle kurs som er nødvendige for spesialiteten og deltakelse i veiledningsgruppe, svarende til den tiden de tjenestegjør ved UNN.

Opplæring i forskning

AMS har omfattende forskningsvirksomhet. Det er tett samarbeid med Universitetet i Tromsø, flere ansatte med bistillinger ved Universitetet i Tromsø og flere ansatte med PhD. Det vil legges til rette for at LIS 3 kan delta i forsknings- og annen prosjektvirksomhet, dette er særlig aktuelt for LIS som er over tid.

Felles kompetansemodul

Felles kompetansemodul inneholder 24 læringsmål som skal oppnås i alle spesialiteter. Disse læringsmålene er fordelt på områdene etikk, forebygging, forskningsforståelse, kommunikasjon, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet, lovverk, pasient- og brukervedvirkning, pasient- og pårørendeopplæring, samhandling, systemforståelse, organisasjonsutvikling og ledelse. UNN har utarbeidet et tilpasset undervisningsopplegg beregnet på LIS ved sykehuset. Dette inkluderer (obligatoriske) læringsaktiviteter. De fleste av disse er relevante for arbeidsmedisin, men ikke alle. AMS kan tilpasse læringsaktivitetene

til faget. Dette gjøres dels ved at det anføres godkjent på læringsaktiviteter som ikke er relevante, uten at de er gjennomførte, og dels ved at det legges til relevante nye læringsaktiviteter i kompetanseplanen.

Kontakt

For spørsmål om utdanning i faget, ta kontakt med avdelingsleder/-overlege eller leder i utdanningsutvalget ved Arbeids- og miljømedisinsk seksjon, UNN.